

Новицький В.Є.,

доктор економічних наук, професор,
член-кореспондент НАН України,
заступник директора Інституту світової економіки
і міжнародних відносин НАН України

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ: НОВІ ОБ'ЄКТИ Й СУБ'ЄКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Розвиток глобалізації та світова фінансова криза зумовили необхідність дослідження нових проблем, пов'язаних із підвищенням конкурентоспроможності національних економік, ефективності функціонування фірм, а також мінімізацією глобальних і локальних ризиків. Заповненню низки зазначених прогалин сприяє нове монографічне видання¹.

Незважаючи на заявлену назву, поряд із дослідженням феномену аутсорсингу, його сутності і стратегій монографія містить широкий спектр наукових напрямів, зокрема, аналіз новітніх тенденцій глобалізації в контексті світової фінансової кризи, окреслення механізму й загроз функціонування суверенних фондів, підвищення інвестиційного іміджу й конкурентоспроможності України (з ідентифікацією привабливих і ризикованих галузей, розкриттям суперечностей розвитку АПК). Особливу увагу присвячено аналізу наслідків світової фінансової кризи, національних антикризових стратегій, формулюванню рекомендацій щодо мінімізації кризових явищ у нашій державі.

Вперше в Україні розкрито сутність і механізм застосування аутсорсингу й функціонування суверенних фондів.

Глобальний аутсорсинг розглянуто на тлі основних тенденцій розвитку міжнародного виробництва, головною детермінантою яких є конкуренція, що спонукає до необхідності дедалі сильнішої концентрації на так званих ключових компетенціях і позбавлення від непрофільних видів діяльності за рахунок їх передання в аутсорсинг. Відзначено, що головна мотивація застосування аутсорсингу полягає у зменшенні трудових витрат, а також наявності глибоких знань і досвіду в компанії-аутсорсера. Висвітлено специфічні види застосування аутсорсингу у вигляді колл-центрів (центрів з обробки замовлень) з аргументацією переваг і наявності ряду проблем у їх функціонуванні; чотирьох шляхів розвитку офшорного програмування: індійського, ірландського, азійського й ізраїльського.

Цінність монографії полягає в дослідженні проблем і перспектив розвитку міжнародного аутсорсингу в Україні з виявленням причин слабкої реалізації українського потенціалу. Справедливо наголошено, що головною перешкодою є недосконале законодавство, від чого особливо потерпає сфера інформаційних

¹ Білорус О.Г., Гаврилюк О.В. Глобальний конкурентний аутсорсинг: Моногр. — К.: КНЕУ, 2010. — 349 с.

технологій. Зокрема, внаслідок відсутності законів, які регулюють оподаткування й експорт технологій, у податкових органах немає розуміння, що деякі товари, такі як програми, можуть транспортуватися у США й інші розвинуті країни через телефонні лінії/Інтернет.

У праці висвітлено діяльність і можливі загрози внаслідок функціонування нового суб'єкта глобального господарства — фондів суверенного розвитку. Показано, що політика державних фондів кореспондує напрямам функціонування інших форм розміщення капіталу на кшталт пенсійних, інвестиційних фондів і трастів, хедж-фондів або фондів прямого інвестування в акціонерний капітал і також тяжіє до максимальної диверсифікації фінансових коштів за видами вкладень і країнами. Принциповою відмінністю між ними є державна форма власності й консолідація коштів у результаті накопичених валютних резервів у їхніх країнах.

Підтверджено, що збільшення масштабів суверенних фондів закономірно викликає наростання занепокоєння багатьох держав і посилення тенденцій протекціонізму. Дійсно, отримання значних коштів державами, що розвиваються (і здебільшого авторитарними), які готові до інвестування індустріальних економік із демократичним режимом, може призвести до скупки суверенними фондами (на вимогу національних урядів) активів стратегічно важливих підприємств за рубежом із чиненням тиску на менеджмент компаній для прийняття не завжди сприятливих для країни рішень. Можливість придбання практично будь-якої компанії світу (а також дестабілізації ринків) і набуття контролю над значною частиною західної індустрії з боку потенційних політичних супротивників є серйозним чинником, який не можна ігнорувати.

Інвестиційно-підприємницький клімат України розглянуто крізь призму привабливості для іноземних інвесторів на прикладі ряду галузей. Значний інтерес являє розкриття ситуації в агропромисловому комплексі (рівень конкуренції, невирішеність земельного питання, функціонування вертикально інтегрованих холдингів з іноземним капіталом тощо), обґрунтування напрямів і можливостей поліпшення міжнародного іміджу конкурентоспроможності нашої держави.

Завершальним і значущим є останній розділ книги, присвячений з'ясуванню причин і наслідків світової фінансової кризи. Показано досвід багатьох країн у подоланні кризових явищ за рахунок застосування нових стратегій. Наведено цікаві висновки щодо позитивних наслідків кризи з точки зору підвищення конкурентоспроможності деяких галузей і підприємств.

Безумовної підтримки заслуговує теза, згідно з якою державна допомога в умовах кризи повинна мати конкретну специфіку і скерованість: по-перше, бути одноразовою — з метою виключення постійних дотацій одного економічного агента; по-друге, мати переважно кредитний характер на основі обов'язкової поворотності.

Дуже важливо, що теоретичні положення дослідження базуються на новітніх статистичних даних, фактичних прикладах і нормативно-законодавчих актах.

Проаналізовані в монографії питання свідчать про її актуальність і своєчасність. За науковим рівнем і практичним значенням праця, безумовно, займе гідне місце серед наукових видань із проблем теорії і практики глобалізації.